

Aan de leden van de Nederlandse Bisschoppenconferentie
Z.H.E. Mgr. Dr. Fr. Bacqué, apostolisch nuntius

Utrecht, 6 april 2010

Excellenties,

Zoals u ongetwijfeld zult hebben vernomen, is er in de media ophef ontstaan naar aanleiding van het feit dat in het aartsbisdom Utrecht (overigens reeds in 2008) en in het bisdom Den Bosch door de desbetreffende residerende bisschoppen censoren zijn aangesteld die boekjes voor de zondagse eucharistievieringen beoordelen om te bezien of zij in aanmerking komen voor een imprimatur. Voor de liturgieboekjes van Gooi en Sticht, die in het aartsbisdom Utrecht worden gedrukt, is dat Mgr. Drs. H.W. Woorts. De censor voor de liturgieboekjes van de uitgeverij van de abdij Berne-Heeswijk, die verschijnen in het bisdom Den Bosch, is Drs. C. Mennen, pastoor te Oss. Met name is ophef ontstaan naar aanleiding van berichten dat een groot aantal liederen, waaronder die van de uitgetreden jezuïet en priester H. Oosterhuis, zouden zijn verboden.

Genoemde berichtgeving was onzorgvuldig. Van een aantal liederen waarvan beweerd is dat ze zouden zijn afgewezen, is dat niet het geval. Bovendien zijn – in tegenstelling tot wat is beweerd – geen liederen ongeschikt bevonden voor gebruik in liturgische vieringen vanwege de persoon van de auteur. De censoren bekijken of de liederen inhoudelijk met de leer van de Kerk in overeenstemming zijn, passen bij de liturgie van de desbetreffende zondag of het desbetreffende hoogfeest en op een toegankelijke en heldere wijze elementen uit het Rooms-Katholieke geloof verwoorden zonder verwarring te scheppen. Het werk van de censoren bestaat niet in het samenstellen van een lijst van afgekeurde liederen. Hun taak is het om op basis van bovengenoemde criteria te beoordelen of liederen geschikt zijn voor de liturgie.

Wat wij bijzonder laakbaar achten, is dat Mgr. Dr. G.J.N. de Korte zich publiekelijk in negatieve zin heeft uitgelaten over de werkzaamheden van de censoren en aldus impliciet ook over de aartsbisschop van Utrecht en de bisschop van Den Bosch. Dit heeft overigens ook zijn vicaris-generaal pater L.M. van Ulden OFM gedaan. Mgr. De Korte heeft in het dagblad *Trouw* van 23 maart jl. (Verdieping p. 30) gezegd dat met betrekking tot een verbod op liederen in de Rooms-Katholieke Kerk een landelijke commissie moet beslissen. De censoren kunnen aldus hem de liederen dan wel uit de liturgieboekjes weren, maar kerkgangers kunnen de liederen gewoon blijven zingen.

"Ook al staan de liederen niet meer in de misboekjes, parochies kunnen met inlegvellen werken, of een lied los uit de bundels (bedoel is *Gezangen voor Liturgie*) zingen."

Zonder vooraf contact op te nemen met de censoren, de aartsbisschop van Utrecht of de bisschop van Den Bosch om de berichtgeving in de media rond de liederenkwestie te verifiëren neemt Mgr. De Korte voetstoots aan dat – zoals in de media wordt beweerd – het klopt dat alle liederen die door kranten zijn genoemd, zouden zijn afgekeurd. Als hij bij een of meer van bovengenoemden nadere informatie had ingewonnen, dan had hij te weten kunnen komen dat het hier om onjuiste berichtgeving ging. Zo staat het lied 'De steppe zal bloeien' in het boekje van Gooi en Sticht van Paasmorgen. Wat ook volstrekt onaanvaardbaar is, is dat Mgr. De Korte via de media aankondigt dat hij in de eerstkomende vergadering van de Bisschoppenconferentie zal voorstellen om een landelijke commissie in te stellen die zich zal buigen over de kwestie van kerkelijke liederen. Wat een lid van de Bisschoppenconferentie als agendapunt gaat inbrengen in een van haar vergaderingen, horen de overige bisschoppen niet te vernemen via de media, maar via de vergaderagenda.

Als klap op de vuurpijl stelde Mgr. De Korte de liederenkwestie op stuitende wijze aan de orde in zijn preek tijdens de chrismanis op 31 maart jl.:

"We vieren deze oeliewijding in een voor de Kerk spannende tijd. In het afgelopen jaar was er veel negatief nieuws. Ik noem een bisschop die de Holocaust ontkent, een trieste abortus in Brazilië en een even tragische euthanasie in Italië. Ik noem ook de sluiting van de priesteropleiding in Utrecht, de hostiekwestie, de liedkwestie en als dieptepunt tijdens de laatste weken het nieuws over seksueel misbruik in katholieke instellingen, met name in de periode van 1950-1980."

Hierin worden niet alleen de liederenkwestie, maar ook de kwestie Williamson, rellen rond het standpunt van de Kerk over abortus provocatus, euthanasie, waardig communiceren en homoseksualiteit en de sluiting van het Ariënskonvikt op één lijn gesteld met het seksueel misbruik in kerkelijke instellingen. Hiermee desavoueert Mgr. de Korte niet alleen de aartsbisschop en de bisschop van Den Bosch, maar ook de Heilige Vader.

Op de uitspraken van Mgr. De Korte zijn de volgende zaken aan te merken:

1. Hij houdt geen rekening met het Kerkelijk Recht dat bepaalt dat het aan de ordinarius loci van het bisdom waar gebedenboeken voor publiek gebruik worden uitgegeven, toekomt er een imprimatur aan te geven (CIC c. 826 § 3). Door zijn publieke uitspraken bemoeilijkt Mgr. De Korte in ernstige mate zijn collega-bisschoppen en de door hen benoemde censoren bij de uitvoering van de bovenbedoelde, hun overeenkomstig het kerkelijk recht toekomende verantwoordelijkheden.
2. Hij verzuimt het om bij zijn collega-bisschoppen informatie in te winnen en opheldering te vragen ten aanzien van berichten in de media. We weten allemaal dat mediaberichten vaak dienen te worden gecontroleerd op hun juistheid. Door openlijk klakkeloos mediaberichten voor waar aan te nemen wekt hij de indruk dat die correct zijn.
3. Mgr. De Korte dient er zich rekenschap van te geven dat de Bisschoppenconferentie geen parlement is en dat hij als bisschop van Groningen-Leeuwarden geen partijleider is die via de media kan aankondigen dat

hij allerlei voorstellen en mandementen gaat indienen in de vergadering van de conferentie.

4. Als Mgr. De Korte het met collega-bisschoppen niet eens is, dan is dat zijn goed recht, maar hij mag dat niet via de media naar buiten brengen. Hij moet dat doen via de kanalen die daarvoor bestaan; hij kan daarvoor een persoonlijk gesprek aangaan met een collega-bisschop en kwesties aankaarten in de vergaderingen van de Bisschoppenconferentie.

Het ongelukkige mediaoptreden van Mgr. de Korte verontrust ons des te meer, omdat het niet de eerste keer is. Hij heeft herhaaldelijk een collega-bisschop openlijk bekritiseerd. Het kwam niet voor dat bisschoppen in Nederland zich openlijk bemoeiden met het beleid van andere bisschoppen of zich daar publiekelijk kritisch over uitlieten, totdat Mgr. De Korte op 13 september 2008 de zetel van het bisdom Groningen-Leeuwarden in bezit nam. Op diezelfde dag verscheen een interview van hem in het *Dagblad van het Noorden*, waarin hij de wijze bekritiseerde waarop de aartsbisschop van Utrecht zijn bisdom reorganiseerde. Daarmee bracht hij de aartsbisschop die voor een de moeilijke opdracht stond om het aartsbisdom te redden van de financiële ondergang, openlijk in diskrediet. Hetzelfde deed zich voor begin november 2009, toen Mgr. De Korte openlijk in de media de beslissing van de aartsbisschop bekritiseerde om het Ariënskonvikt te sluiten. Daardoor heeft hij mede voeding gegeven aan de hetze die de aartsbisschop vervolgens naar aanleiding van deze kwestie kreeg te verduren.

Over het laatste is uitgebreid gesproken in een extra omnes tijdens de vergadering van de Bisschoppenconferentie op 12 januari jl. Deze bespreking werd afgerond met de afspraak dat we als bisschoppen ons niet in het openbaar zouden uitlaten over elkaars beleid. Naar aanhaling van dit extra omnes heeft Mgr. De Korte op zijn verzoek een onderhoud gehad met de aartsbisschop op 18 februari jl. in het bijzijn van Mgr. Dr. J.H.J. van de Hende, de bisschop van Breda. Bij deze gelegenheid heeft Mgr. De Korte toegezegd om zich niet meer publiekelijk uit te laten over het beleid van collega-bisschoppen. Ruim één maand later doet hij desalniettemin weer hetzelfde.

Omdat het risico zich aftekent dat dit een patroon wordt, achten wij het van groot belang om de kwestie van publieke uitlatingen over collega-bisschoppen opnieuw aan de orde te stellen. We willen daarom deze brief bespreken in de volgende vergadering van de Bisschoppenconferentie op 13 april a.s.

U een Zalig Paasfeest toewensend verblijven,

Met vriendelijke groet,

Mgr. Dr. W.J. Eijk, aartsbisschop van Utrecht

Mgr. Mr. Drs. Th.C.M. Hoogenboom, hulpbisschop van Utrecht

Mgr. Drs. H.W. Woorts, hulpbisschop van Utrecht